

RAMAZAN AYINDA İTİKÂFIN ÖNEMİ

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-din. Emmâ ba'dü fe kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

إِعْتِكَافُ عَشْرِ فِي رَمَضَانَ كَحَجَّتَيْنِ وَعُمْرَتَيْنِ

İ'tikâfu aşrin fî ramadâne ke hacceteyni ve umreteyni.

Çeşitli râvilerden nakledilmiş çeşitli rivayetleri olan bir hadîs-i şerîf.

Ali b. Hüseyin, babası Hz. Hüseyin'den rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

“Ramazan’ın 10 gün itikâfı iki hac ve iki umre yapmak kadar sevaplıdır!”

Aşır, 10 demek. Bir ayda üç tane 10 vardır. Araplar bunları özel isimle adlandırırlar:

el-Aşrû'l-evâil, ilk 10; *el-aşrû-evasid*, ortadaki 10 gün, 11'inden 20'sine kadar olan 10 gün; *el-aşrû'l-evâhir*, en sondaki 10 gün, derler.

“Ramazan’ın 10 günlük itikâfı...” diyor ama biz başka hadislerden, Peygamber Efendimiz’in Ramazan’ın son 10 gününde oruç tuttuğunu bildiğimiz için bu hangi aşır?

Sonuncu, en sonuncu aşır olduğunu söyleyebiliriz.

a. Ramazan Ayında itikaf

Ramazan’ın son 10 gününde itikâf yapmak iki hac ve iki umre sevabı kazandırıyor, o kadar sevaplı. Burada öyle bildirilmiş.

Tabii bir insanın hac borcu varsa -zengin, hacca gitmemiş- hac etmesi lazım. Haccetmesi gereken, farz haccını yapmamış olan kimse düşünse dese ki;

“Madem bu hadîs-i şerîf böyle, o zaman ben memleketimde 10 gün itikâfa gireyim, bir tane değil iki hac sevabı iki umre sevabı alayım?..”

Olur mu?

Olmaz. Çünkü bunlar farz ibadeti karşılamaz. Gidecek farz ibadeti orada yapacak. Ama

Ramazan'ın son 10 gününde insan itikâf ederse farzın dışında sanki iki defa haccetmiş iki defa umre yapmış gibi sevap alıyor.

“İtikâf etmek” herkesin duymadığı bir söz olabilir.

İtikâf etmek ne demek, ibadet etmek deyince namaz, oruç vs. aklımıza geliyor ama itikâf etmek ne demek?

İtikâf; “İbadet maksadıyla bir mescide gelip yerleşip orada kalmaya devam etmek” demek.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* mübareğin evi camiye bitişik olduğu hâlde, kapısını açtığı zaman caminin içine girdiği hâlde Ramazan'ın son 10 gününde evinde durmazdı. Gelip camide yatar camide ibadet için dururdu.

Neden böyle yapılıyor?

Çünkü evinde kalsa evdeki tabii aile hayatı devam edecek. Hâlbuki Ramazan'ın son 10 gününde Cenâb-ı Hakk'a çok ibadet etmek istiyor. Artık aile ilişkilerinden, çalışmalarından, görüşmelerinden de tamamen [sıyrılarak] mescide giriyor. Zaten hadîs-i şerîflerden biliyoruz:

Bir insan mescide girip oturdu, namazı bekliyor. Ezan okunmamış. Geldi, mescitte oturuyor. Mescitte oturduğu müddetçe namaz kılıyor gibi sevap yazılmaya başlar. Taksicinin taksimetresi çalışmaya başladığı gibi...

Adam isterse dursun, dursa bile çalıştırmaya başladığı zaman sevap kazandığı gibi camide durduğu müddetçe namaz kılmış gibi sevap kazanır.

Gelecek, gece gündüz camide yatacak kalkacak, ibadet edecek!..

Yatmak insanın hakkı, yatmak akünün doldurulmasıdır.

İnsan hiç yatmasa ne olur?

Bir gün dayanır, bir gün daha dayanır, ikinci gün bayılır düşer. Yatmak ibadetin ve faaliyetin devamı için aküyü doldurmak gibidir, lazım. Yemek yemek de lazım yatmak da lazım.

Niye yatıyor, niye çalışmıyor?..

Çalışmak için yatıyor. Eğer yatmazsa çalışamaz, gücü kuvveti kalmaz. Yatsa bile camide. Yatmak insanın tabii hakkı; yatsa bile ibadette yazılır, ibadete yazılır. Onun için camide itikâf etmek, ibadet maksadıyla camide durmaya girişmek çok sevaptır.

Ramazan'ın son 10 günlerinde Efendimiz camide itikâf yapardı. Yalnız bir sene Mescid-i Saadeti'ne gelmiş.

Bir de bakmış ki çarşaf lar gerilmiş, birtakım bölgeler mescitten ayrılmış.

“Bunlar ne?” dedi. Dediler ki;

“Yâ Resûlallah, hatunlar da sevap kazanmak için böyle yer zapt ettiler, çevirdiler. Onlar da mescitte ibadet edecekler.”

Peygamber Efendimiz o zaman mescitte itikâfa girmed i. Çünkü hanımların evlerinin köşelerinde itikâf etmesi onların şartlarına daha uygun. Mühim olan Cenâb-ı Hakk'a vakitini, gününü, her şeyini ibadete tahsil etmek değil mi? Orada daha güzel. Erkeklerin camide yapması güzel, çünkü kadınlarla erkeklerin ayrılması lazım. İkisi de camide buluşuyorsa o zaman evdeki buluşma gibi oluyor, olmaz. [Ayrı] olması lazım.

Sonra kadın erkek gibi dışarıda rahat duramaz. Uyuması var uyanıklığı var. Abdest alması var, gidecek kollarını sıvayacak...

Hâlâ gülerim:

Süleymaniye Camii'nde namaz kılmaya gittim. Girişinin yanında merdivenleri çıkarmanız, yanında sıra sıra abdest alma muslukları

vardır. Süleymaniye Camii'ne yanından girilir. Herkes orada kollarını sıvamış abdest alıyor.

Benim güldüğüm hangisi?

Kızın birisi de kollarını sıvamış, orada abdest alıyor. Kızlar orada almaz, kızların kollarının falan görünmemesi lazım. Öyle herkesin olduğu yerde kolunu bacağının yıkayamaz ama demek bilmiyor zavallı. Gönlünden Allah'a ibadet etmek gelmiş. Bilgisi yok. Erkekler gibi gelmiş oraya abdest alıyor.

Sonra Süleymaniye Camii'nin kadınların abdest alması için yeri neresi, dedim. Galiba yok. Erkekler için yüznumara falan var avluda dipte ama kadınlar kısmı[nı bilmiyorum]. Belki bir yüznumara vardır. Orada alması lazım. Erkekler meydanda alabilir.

Kadın abdest alacak yatacak, yattığı zaman açılır kapanır vs. Yüznumaraya gidecek... Onun ibadetini en güzel yapacağı yer evi olur. Korunması da uygun olur, emniyeti de sağlanmış olur. Erkekler camide. Mühim olan kadın-erkek ayrılacak. Evet eşi, ailesi ona helal ama artık Ramazan'ın son 10 gününde tamamen camide ibadete geçiyor.

Çok sevaplı bir ibadettir. Eğer bir belde, Stockholm'de, Malmö'de, Kopenhag'da, Hamburg'da, İstanbul'da, Bursa'da, bir şehirde bir köyde hiç kimse camide itikâfa girmese oranın bütün müslümanları mânevî bakımdan cezalı, sorumlu olurlar!

Niye?

Peygamber Efendimiz'in itikâf sünnetini siz burada yapmadınız diye! Ama içlerinden bir arkadaş çıkar, itikâfa başlarsa hiç olmazsa bir tanesi yapıyor diye o belde halkından sorgu kalkar.

Onun için itikâfa derler ki sünnet-i kifâye; birisinin yapmasıyla kâfi geliyor, kifayet oluyor. Ötekiler yapmasa da Allah cezalandırmıyor, ceza vermiyor. Onun için beldelerinize bunu anlatın. Kulu'da anlatın, Tavşançalı'da, Celep Köyü'nde anlatın... Hiç itikâfa giren yoksa vaziyet fena!

Herkesin itikâf etmesi lazım. Cenâb-ı Hakk'a ibadetini, zamanını tahsis edip nasıl kulluk edileceğini denemesi lazım. Hele biraz tecrübeli olan insanların yanında bunu yaparsa daha da uygun olur.

Şimdiden önümüzdeki seneye niyetlenelim. İnşallah önümüzdeki sene gireceğiz.

“Hocam, ama ileriye ait söz söylüyorsun...”

İleriye ait iyi niyetli şeyleri söylemek sevaptır. İnsan yapamasa bile o niyetinden dolayı sevap kazanır.

Ben adama soruyorum:

“Hacca gittin mi?”

“Gitmedim hocam.” diyor.

“Bu sene gidelim, hadi niyet et gidelim.”

Tereddüt ediyor:

“Hocam, belki gidemem.”

Yahu sen niyet et, cân u gönülden niyet et, gidemezsen bile sevap alacaksın. Onu bilmiyor. Sen niyet et, niyetini yap!

“Gideceğim!”

“Yâ Rabbi! Mâni çıkarsa ben gitmeye niyetlenmişim. İstedim ama mâni çıktı, görüyorsun biliyorsun...” der. Cenâb-ı Hak Teâlâ her şeyi biliyor. Niyet etmek iyidir.

Bir şey daha söyleyeyim, ona da niyet edin:

İsterseniz şimdiden bilgisayarınıza yazın, defterinize yazın. Bazılarının cep bilgisayarları oluyor, hemen tık tık yazıyorlar.

Kurban bayramının arefesinde oruç tutmak çok sevap! Hacılar kurban bayramında

hacca gidiyorlar ya, siz de burada kalıyorsunuz ya. Arefe günü, ertesi gün kurban bayramı ya, kurban bayramı arefesinde oruç tutmak çok sevap! Kurban bayramı arefesinde oruç tutmak çok sevap!

“Hocam, Madem bize yazdırmak istiyorsunuz, onu da önceden biliverelim; sevabı nedir?”

Peygamber Efendimiz müjdeliyor ki;

“Bir insan arefe gününde oruç tutarsa hem geçmiş yaşamış olduğu senenin günahları af oluyor, hem de gelecek senenin günahları af oluyor!”

Allahu ekber!

Bu ne demek?

Ben bundan şunu sezinliyorum: Cenâb-ı Hak bir de bir sene daha yaşama bereketi verecek.

Adam hemen kurban bayramından sonra ölecekse o senede de günahın affı ne demek?

Sezinliyorum, tahmin ediyorum, hadîs-i şerîf üzerinde kafamı çalıştırıyorum: Demek ki herhâlde Allah bir sene daha yaşatacak ki o yaşadığı senedeki günahları da bağışlıyor, diyorum. Onun için onu da yazın!

Başka neyi yazacaksınız?

“Daha ilerde önümüzdeki sene Ramazan geldiği zaman Ramazan’ın son 10 gününde bu hadîs-i şerîfe dayanarak oruç tutacağım.”

Kadınlar şimdi içeriden diyorlar ki;

“Hocam, biz de o sevapları kazanmak istiyoruz.”

Tamam, siz de kazanın ama siz [camide] itikâfa girmeyeceksiniz. Evinizin bir köşesini mescit edineceksiniz. Orada, tam mescitte yaşıyor gibi yaşayıp sizde 10 gün itikâf yapabilirsiniz. Ama beyin izni ile!

Kadının dindarlığı, oruç tutması, itikâfa girmesi beyinin izniyle olur! Beyi razı değil, “Girme! Bugün oruç tutma!..” diyor.

Ramazan orucu değil, başka zaman kadın sevap kazanmak için oruç tutmak istiyor. Beyi de diyor ki;

“Bugün oruç tutma!”

Tutamaz.

Allahu ekber!

Sebepleri var, tutamaz, tutmaması lazım. İzin alacak:

“Efendi, ben yarın oruca niyetlenmek istiyorum. İstersen sen de tut, beraber turalım mı?”

“Turalım, olur.”

“Tutma!”

“Tutma!” dedi mi tutamaz. “İtikâfa girme!” [dedi mi] giremez. Ama bazıları “Başını örtme, Kur’an okuma, namaz kılma!..” falan der, ondan değil de; “Benim ihtiyacım var mübarek. Seni yanımda görmek istiyorum.” filan gibi bir sebepten dolayı.

b. Çocuklar arasında ayırım yapmamak

İkinci hadîs-i şerîfe geçiyoruz.

إِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي النُّحْلِ، كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ
يَعْدِلُوا بَيْنَكُمْ فِي الْبِرِّ وَاللُّطْفِ

İ'dilû beyne evlâdiküm fi'n-nihali kemâ tuhibbûne en ya'dilû beyneküm fi'l-birri ve'l-lutfi.

en-Nûman b. Beşîr *radıyallahu anh*'ten Beyhakî, Taberânî İbn Hibban rivayet eylemiş. Evlatlarla ilgili, babalara annelere bir nasihat! Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

İ'dilû. “Adalet ediniz, eşit davranınız.” *İ'dilû beyne evlâdiküm fi'n-nihali.* “Hediye-ler, ikramlar, verdiğiniz bağışlar konusunda evlatlarınızın arasında adalet yapınız.”

Eşit, adaletli davranınız. Birisine çok, ötekisine yok; öyle şey olmaz.

Kemâ tuhibbûne en ya'dilû beyneküm fi'l-birri ve'l-lutfi. “Onların size evlatlıklarında itaatli olmalarında adaletli davranmalarını, güzel, lütufkâr muamele etmekte ölçülü davranmalarını istediğiniz gibi siz de onlara adaletle muamele edin!”

Annelerin babaların görevlerindedir; çocuklarını ayırmayacaklar, hepsini severken bile eşit muamele edecekler. Birisini kucağına alıp seviyor, öteki kenarda surat asıyor.

Neden?

Karnı ağrıyor. Çocuğun karnı ağrımaya başladı.

“Babam kardeşimi aldı; hoplatıyor, öpüyor, onunla oynuyor. Yahu biz insan değil miyiz, bizim canımız yok mu?..” gibilerden gitti, çocuk surat asıyor.

Neden?

Kıskanıyor. “Karnı ağrıyor.” dedim, şaka söylüyorum. Kıskanıyor. Farkında olmasa bile böyle bir duygunun içine düşer. Onun için bir dizine birisini alacaksın öteki dizine birisini,

bir onu öpeceksin bir onu; adaletli. Farklı davranışın zaman çocuklarda çeşitli ruh sıkıntıları, çeşitli sorunlar ortaya çıkar.

Sonra çocuklarınıza sertlikle değil sevgiyle terbiye verin!

“Bana bak öyle yapma, bir tane patlatırım haa! Ensene bir tane çakarsam dokuz takla atarsın ha!..”

Terbiye bu değil!

Nasıl olacak?

Severek sevdirerek! Siz onu seveceksiniz, öperek koklayarak tatlı bir şekilde yapacaksınız.

Neden?

Döverek yapılan terbiyede, zorla yaptırımlarda çocuk zoru gördüğü için yapar. Ama sonra onda ters tepki doğurur, çocuğun huyu bozulur, kötü huylu olur.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

“Çocuklarınıza asaletli insan muamelesi yapın!”

Bu ne demek?

Valinin çocuğu senin evine gelse ya da mesela İsveç kralının -asil, asaletli kral ya-oğlu yanına gelse ona; “Höt, öyle yapma! Hüt,

oraya oturma, bir tane çakarım, dokuz takla attırırım ha!.." diyebilir misin?..

Diyemezsin.

Neden?

Hatırı var, asaletli.

Peygamber Efendimiz; "Çocuklarınıza asaletli muamele yapın!" diyor, öyle yapacaksınız.

Elin asaletli çocuğuna güzel muamele yapıyorsun da kendi öz ciğerparen çocuğuna niye böyle sert muamele yapıyorsun?

Herkes basıyor azarı, basıyor şamarı; olmaz!

Nasıl olacak?

Yumuşak yumuşak, tatlı tatlı öğreterek!

"Gel evladım, bak sen bunu böyle yapıyorsun ama bunu böyle yaptığın zaman şu olur..."

Peki, çocuğa ceza verilmez mi?

Hak ettiği zaman usulüne göre ceza vermek lazım ki kötü şeylerin kötü olduğunu anlasın. Ceza vermemek de çok yanlıştır.

"Dokunmayın çocuğa..."

Hatta eve annesi babası geliyor. Anne baba, torununa bir laf söylediği zaman gelinin suratı asılıyor, kızıyor:

“Bunlar benim çocuğuma ne karışıyor?..”

Niye karışmasınlar, onların torunu! Niye karışmasınlar?!..

Karıştırtmıyor. Kabahat yaptığı hâlde karıştırtmıyor.

“Bırak öyle yapsın...”

“İyi, ben karışmayayım ama sen terbiyesini ver. Sen terbiyesini vermeyince bak çocuk yanlış şeyler yapıyor...”

Yanlış olan şeyin yanlış olduğunu çocuğa söyleyeceksiniz.

“Bu yanlış evladım, bak böyle olmaz. Hadi evladım, öyle yapma! Sen yapmazsan sana balon alacağım...”

Neyi seviyor?

“Balonlu çiklet alacağım, çikolata alacağım, lolipop, dondurma alacağım...”

Güzel bir şey yaptığı zaman mükâfatlandıracaksınız ya da kötü bir şey yapmaması için mükâfat vaad edeceksin. Çocuk o işi severek yapacak, kendini tutacak. Böylece kötülükleri de öğreterek iyi bir çocuk yetiştirirsin. Sertlik yaptığın zaman çocuğun huyu bozulur, karakteri çöker, aşağılık bir çocuk olur.

Sen aşağılık muamele yapınca çocuk aşağılık olur! Çocuğun aşağılık bir çocuk olmasını

istemiyorsan çocuğa asaletli muamele yapacaksın. Bağırmadan, kibar konuşarak yapacaksın. Valinin çocuğuna konuşmak zorunda olduğun gibi, komutanın çocuğuna konuşmak zorunda olduğun gibi...

أَعْظَمُ النَّاسِ حَقًّا عَلَى الْمَرْأَةِ زَوْجُهَا، وَأَعْظَمُ
النَّاسِ حَقًّا عَلَى الرَّجُلِ أُمُّهُ

A'zamü'n-nâsi hakkan ale'l-mer'eti zevcühâ ve a'zamü'n-nâsi hakkan ale'r-racüli ümmühû.

c. Karı-Koca Hakları

Hadîs-i şerîf Hz. Âişe-i Sıddîka validemizden rivayet olunmuş. Hâkim, *Müstedrek*'ine kaydetmiş; *Kitâbü'l-Künâ*'sında da var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

A'zamü'n-nâsi hakkan ale'l-mer'eti. “Kadının üzerinde en çok hakkı olan insan...”

Kadının üzerinde en çok hakkı olan kimdir?

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Zevcühâ. “Kocasıdır.”

“Ama babası var anası var?..”

Geçmiş ola, evlendi. Evlendi, şimdi kocası!

Babası diyor ki;

“O benim kızımıdır, gelsin gitsin.”

Kocasını izin vermezse olmaz. Hanımını üzerinde en büyük hak sahibi, en çok söz sahibi kocasıdır. Kadınlardan ses gelse;

“Biz esir miyiz yahu? Ne oldu feminizm ne oldu kadın hakları?!..”

Kadınların da hakları var. Kadınların da erkekler üzerinde, kocalar üzerinde hakları var. Karşılıklı. Şimdi bu geldiği için sözün sırası bunda olduğu için bunu söylüyor. Haklar karşılıklıdır. İslâm’da birisinin ezilmesi yok. İslâm nasıl evlâdı bile ezdirtmiyorsa “Çocuklarınıza asaletli muamele yapın!” [diyorsa] kadını da ezdirtmiyor ama kocayı da ezdirtmiyor!

Avustralya’da bir arkadaşın hanımını evi bıraktı, kaçtı gitti. Meğer hükümet onları kollarmış. Ev bulurmuş, himayesine almış, maaş vermiş. Aradı taradı yok! Sonradan anlaşıldı ki hükümete iltica etmiş. “Benim kocam bana zulmediyor...” filan mı diyorlar nasıl oluyorsa hükümet anlayış gösteriyor, onları kolluyor. Hem de koca onun evinin olduğu yere gidemezmiş.

“Ben ona gösteririm. Sokakta yakalarsam yakasından tutarım, bir tane çıkarım!..”

O efelik Türkiye’de. O onun oturduğu semtte görülürse polis cezalandırır. O kadar koruyor, korumaya alıyor.

Kadın gidiyor, bu adamcağız ne yapsın? Adamın hiç hakkı yok mu?!..

O da zulüm görmesin, haksızlık görmesin bu da haksızlık görmesin!

“Ben çıkar giderim, istediğim yere giderim istediğim kimseyle dans ederim...”

Öyle şey olur mu?

Edemezsin, etmemen lazım. Daha ileri şeyler olmaz. İslâm’da en büyük söz sahibi, hak sahibi kocadır ve bir kadın kocanın izni olmadan dışarı çıkarsa çok yanlış bir iş yapmış olur. Çok günaha girer. Kocasının izni ile gidecek.

Kocasının izni olmadan eve kocasının istemediği bir misafir alırsa -erkek değil, erkek alamaz zaten de kadın misafirlerden istemediği birisini alırsa- ondan da günaha girer! Ailenin hukukunu, namusunu kollayacak; söz gelmemesini sağlayacak. Kocasının hatırını yıkmayacak, onu kızdıracak iş yapmayacak.

Buna mukabil erkek ne yapacak?

Irgat gibi çalışacak, terleyecek, uğraşacak didinecek. Güneşin altında yanacak, yağmurda soğukta donacak. Eline kaynak makinasını alacak, gözüne gözlüğü takacak, kaynak yapacak... Ne yapacaksa yapacak, evin geçimini sağlayacak!

Kadın?

Kadının nafakasını, yemesini içmesini, giyinmesini, barınmasını sağlamak İslâm'da erkeğin görevi, İslâm böyle!

İslâm; “Ben kendiminkini hâllederim, sen de kendininkini hâllet!” demiyor, erkeğe görev veriyor: Sen bu hatuncağıza bakacaksın!

İslâm neden böyle yapmış, hangisi doğru?

İslâm doğru! Çünkü kadının en önemli vazifesi evlat yetiştirmek! Bazen evlat yetiştirme dolayısı ile çalışmaya bile gidemez! Elbette himaye edilmesi lazım. Kıpırdayamaz, zor kıpırdar. Çalışamaz, hareket edemez ve hamile olduğu zaman bu 9 ay devam ediyor.

“Hocam, daha bebek küçükken [çalışsa]?..”

Öyle değil, bazen bebek düşüveriyor. Küçükten beri küçükkenden beri 9 ay ihtimam istiyor. Binaenaleyh koca bakacak, İslâm'da böyle!

Hatta İslâm'da kocanın hanımına karşı görevleri o kadar ilginç noktaya kadar gidiyor ki kadın dese ki;

“Ben doğan çocuğumu emzirmek istemiyorum, göğüslerim bozuluyor...”

Öyle diyenler var, okudum. Kitaplardan okuyoruz.

“Ben çocuğa bakmak istemiyorum.” dese adam bunu zorlayamaz!

“Yahu sen bunu doğurmadın mı? Beslesene! İşte meme işte çocuğun ağzı, sokuversene ağzına, emzirsene!..” diyemez.

Ya ne olacak?

Anasına da çocuğuna da bakmak vazifesi. Gidecek dadı bulacak, sütannesini bulacak; ne yapacaksa yapacak çocuğa da bakacak.

İslâm'ın hakları nasıl dengelediğini anlıyor musunuz?

Kadın hangisinde daha rahat?

İslâm'da daha rahat. Çünkü evinde rahat ediyor, dışarıda elin iti ile kopuğu ile muhatap olmuyor! Dışarıda çileyi adam çekiyor. Kadın evde çocuğunu yetiştiriyor, terbiye ediyor, Kur'an öğretiyor, daha başka şeyler yapıyor.

Çalışabilir de! İslâm'da kadın çalışamaz, diye bir şey yok. Çalışabilir ama çalışmanın

şartları var: Namusunu koruyabilecek şekilde, korumak şartı ile çalışır. Ama çalışmak mecburiyetinde değildir. Koca ona bakmak zorundadır.

“Evli bir kadın üzerinde en büyük hak sahibi kocadır!”

Peygamber Efendimiz böyle diyor. Kabul ettik. Benim lehime olduğu için kabul etmedim, aleyhimde de olsa kabul etmem lazım. Hikmetlerini de söyledik ama olabilir ki bazen hüküm insanın hoşuna gitmeyebilir. Hoşuna gitse de gitmese de Allah'ın emrine itaat etmesi lazım.

Hoşuna gitmez! Mesela kadına mirasta yarım hisse veriyor, erkeğin yarısı kadar veriyor. Kadının hoşuna gitmeyebilir. Gitmeyebilir ama Allah'ın verdiği bu kadar. Böyle uygun görmüş, %50 veriyor, yarım hisse veriyor. Veyahut erkeğe kadının iki misli veriyor. Öyle de diyebiliriz.

Neden?

İslâm, erkeği sorumlu tuttu. Çoluk çocuğa o bakmak zorunda olduğundan onu destekliyor.

İslâm'da kadın evlenirken damadın kadına para vermesi gerekiyor, buna ne deniliyor?

Mehr deniliyor. E harfiyle. Mihr olursa mâna başka yere gider, başka kelime olur. Mehir.

Mehr demek zor olduğundan biz bir i ekliyoruz. Türkçe söyleyişte mehir diyoruz. Mehir, kadının hakkıdır.

Babası elini uzatıyor:

“Çek elini bakayım oradan! Babanın hakkı değil, kızın hakkı. Mehir, kızın hukuku hakkı. Babasının başlık parası değil! Babası alacak, kızı sattım diyecek, cebine paraları koyacak; İslâm'da öyle şey yok! Fiilen dünyada var da İslâm'da yok!

Kadına para verecek.

Ne kadar verecek?

Suudi Arabistan'da git birisiyle evlenmeye kalk gör, Türkiye'de düğünün ne kadar kolay olduğunu anla! Çok para istiyorlar.

Bu ne oluyor?

Kadının mülkiyet hakkı var, para hakkı var. Kocasını; “Ver bakalım parayı!” diyemez. Kadının deste deste parası dursa; “Şu paraları ver de ekmek alalım.” diyemez.

“Sen koca değil misin, git çalış ekmek parası kazan getir!” derse parayı vermezse kocanın gidip ekmek alması lazım.

Nikâhta da külliyetli para alıyorlar. İslâm parayı peşin verdirtiyor.

Şimdiki hukukta nasıl oluyor?

Boşandığı zaman verecek!

Boşandıktan sonra dünyam yıkıldıktan sonra ben o parayı ne yapayım?!.. Başına çalışınsın! İlk başta veriyor, çünkü ilk başka her şey al gülüm ve gülümdür. Ah canım ah ciğelim vs. O zaman ilk günler nişanlılık, nikâhlılık, düğün oluncaya kadar çok tatlıdır.

“Ah sen gel bakalım şu tatlı günlerde şu vazifeni bir öde!..”

Ondan sonra yan çizer, sonra bakarsın kadını beğenmemeye başlar. Gider başka kadın bulmaya kalkar. İslâm öyle sağlam!

“Hocam, başka milletlerde nasılmış? İslâm’ın güzelliğini anlamak için onu da söyle...”

Yahudilerde, Yahudi dininde kadın veya kadının babası, onun taraftarları uğraşıyorlar didiniyorlar, parayı biriktiriyorlar; damada para biriktiriyorlar. *Drahoma* deniliyor, Yahu-

dilik'te damat para alıyor. İslâm'da kadın alıyor. Yahudilikte kızın drahoması ne kadar yüksekse rağbeti o kadar çok oluyor. Onun drahoması çok, falan diye oltaya balık geliyor. Orada öyle.

Türkiye'de evlilik hukuku, aile hukuku nasıl?

Aile hukukunda mehir diye bir şey yok! Medenî hukukta nikâh memuru şahitler huzurunda soruyor:

“Sen bununla evlenmeyi kabul ediyor musun?” diyor.

“Ediyorum.” derse;

“Sen de ediyor musun?”

“Ediyorum” derse “Buyurun, imzalayın.” diyor, iş bitiyor.

İslâm'da mehir olacak!

“Mehir söylemeyi unuttular, nikâhı yaptım hocam. Nikâha beni çağırdılar, ben acemi hoca, nikâh yaptım da hiç mehir söylemedim...”

Mehir söylemesen bile mehr-i misil gerekir. Emsali bir kadına bu işin rayici, piyasası ne kadar mehirse söylenmese bile damadın o kadar vermesi gerekir. Adam ölse mehri [mirastan] ayrılır, ilk önce o verilir. Mirasçılardan

önce kadına mehir verilir, ondan sonra taksimata geçilir.

İslâm kadını daha evlenirken tatlı günlerde [korumaya başlar].

Balayından evvel, düğünden evvelki ne ayı olur? Kaymak ayı mı olur, ondan sonra balayı mı geliyor?!..

Sonra artık yavaş yavaş havalar soğumaya başlıyor, tatlar kalmıyor. 10 sene, 20 sene geçtiği zaman hemen gürültü patırtı kavga gürültü başlıyor. Ondan sonra diyorlar ki;

“Evlilik nedir?”

Tarif ediyor:

“Gündüz çifte hırıltı, gece çifte horultu.”

Bunun anladığı evlilik nasılmış?

Gündüz bunlar birbirleriyle boyuna dır dır kavga ediyorlarmış. Gece de yatıyorlar, o o tarafa, o o tarafa dönüyor; hor hor uyuyorlarmış. Bunların evliliği böyle!

İslâm böyle değil! Allahu Teâlâ hazretleri İslâm'ı tam anlayıp da her şeyi ile tam anladıktan sonra sevmeyi nasip etsin.

Evli kadının üzerinde en çok hakkı olan anası değil, babası, dedesi, oğlu değil, kardeşi değil; kimdir?

Kocasıdır! Hak sahibi kocasıdır, hak kocanın!

Kadını anladık.

Ve a'zamü'n-nâsi hakkân ale'r-racüli.

Adam üzerinde en çok hak sahibi kimdir?

Kadın değildir, ailenin reisi erkektir!

Çünkü bir dairede iki tane baş olmaz! İki tane müdür, iki tane müdür odası... İşçilere iki tane telefon:

Birisi emir veriyor; "Gidin falanca yeri yıkın!" diyor. Ötekisi emir veriyor; "Falanca yeri yıkmayın!"

Hoppala! Olmaz, iki tane müdür olmaz!

Evin müdürü kim?

Beyefendi, yani yöneten!

er-Ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâi.

Bu böyle!

"O zaman adam üzerinde hak sahibi kim hocam? Meraklandım, karısı olamıyor..."

Biz askerlik yaparken talebelik devremizde dershanede oturuyoruz. Arkadaşlar arasında bir patırtı koptu. Üzerimizde yedek subay öğrenci elbiseleri var, okul numaraları falan var; öğrenciyiz. Askeriz, askerî kıyafet var. Dalgacı arkadaşlar var. Tabii hep delikanlılar

asker oluyor, biz de yaşı olarak gittik. Hepsi cıvıl cıvıl delikanlı.

Bir patırtı koptu. Sınıf serbesti, kimse yokken patır kütür kapılar açıldı. Ne oluyor, dedim. Arkada bir şeyden haberim yok. Camdan, bir kadın yüzbaşı görmüşler!

Bir ara orduya hanım subay namzetler alındı. Onlar yüzbaşı, albay, yarbay falan oldular. Kadın yüzbaşı görmüşler. Kadın yüzbaşıya selam vermek, geçtiği yolda selam durmak için paldır küldür aşağıya iniyorlarmış.

Dalga! Tabii emrederse o da yüzbaşı. Biz daha öğrenci, öğrenci numarası var. Okulu bitirsek asteğmen olacağız, yüzbaşı yüksek. Bir de [kocas] bizim sınıfta mıydı komşu sınıfta mıydı bizim devrede [arkadaş değil miydi]?..

Bizim sınıfta olsa arkadaşlar bu dalga geçmeyi yapamazlar. Gidip kadın yüzbaşıya selam verdik, diye koşamazlar. Ondan sonrada birbirleriyle övünüyorlar.

“Ne haber, ben kadın yüzbaşıya selam verdim...” diyor.

Kocas da bizim devrede öğrenci değil mi... kocasının rütbesi aşağıda, hanım da yüzbaşı; şimdi evde ne olacak? Buyur, hadi bakalım. Ne olacağını anla! “Hazır ol!” diyecek,

adam hazır duracak. “Mutfağa marş marş!” diyecek, “Bulaşıkları yıka!” diyecek; “Emret komutanım!” diyecek. Böyle şakalar...

Demek ki adamın üzerinde hak kimin?

Karı değil, hanımı, eşi değil; kim?

Annesi! Adamın üzerinde en çok hak sahibi olan annesidir. Cefakeş anası; onu yetiştiren, anası evlenince kenara atılan itilen anası! Annelerin kıymetini de bilecek, anasına da riayet edecek. Tabii riayet edecek ama adaletle edecek.

Çünkü anneler de; “Çocuğumun üzerinde en büyük hak benim!” derken çocuğa; “Gelini döv, şöyle yap böyle yap...” falan derse olmaz! O da aileye ters şey yapmayacak.

Hadîs-i şerîfi Hz. Âişe anamız rivayet etmiş, ilginç bir hadîs-i şerîf. Bunu da öğrenmiş olduk.

Demek ki İslâm’da kendine özgü çok özel bir hayat nizamı varmış.

Güzel mi değil mi?

Çok güzel, şahane güzel!

İngiltere’den Osmanlı’ya elçi gitmiş. Elçinin hanımı da İngiltere’de yetişmiş. Osmanlı sarayına başşehrine gidiyor. O uzaktan İngil-

tere'den; "Osmanlılar'da kadınlar haremde-
dir, hareme kapatılmıştır!.." filan diye oku-
muş. Ondan sonra gelmiş, İstanbul'daki Os-
manlı hanımlarına hayran kalmış! Bilgilerine,
zarifliklerine, rahatlıklarına, hoşluklarına hay-
ran kalmış. Uzaktan söylendiği gibi olmadığını
[görmüş] ve mektuplarında yazmış. Türkiye'de
oturduğu müddetçe Türkiye'den İngiltere'ye
mektuplar yazmış. Sonra onlar da neşredilmiş.
Hayran!

Biz dünyanın en zarif, en edepli, insan
haklarını en koruyan medeniyetini kurmuş,
asırlarca onu yaşamış yaşatmışız. Şimdi yıkıldı!
Şimdi kimse Osmanlı'yı bilmiyor, Osmanlı ya-
zısını bilmiyor, tarihi anlamıyor, yapılan olay-
ların neden yapıldığını anlamıyor. Sadece ku-
laktan dolma şeyler.

Osmanlı çok muhteşem!

Bulgaristan'da bir otomobil kaza yapmış,
bir hoca arkadaş şahit durumunda kalmış. Çı-
kamazsın demişler. İstese bırakmazlar. Rama-
zan'da hoca. "Çık!.." derler, bırakmazlar.
Bulgaristan bu ama muhakeme oluyor diye
hoca kalmış mı Bulgaristan'da!

Ramazan'da orada camide imamlık yapmış. "Seni bize Allah gönderdi. Allah razı olsun." diyorlarmış. Tabii Allah gönderir. Allah nasip ediyor. Orada öyle bilgili hoca yokken bu orada Ramazan'da onlara hocalık yapmış. O hoca seneler önce, daha Jivkovlar'ın filan zamanından önceki Bulgaristan'da bir ay kalmış. Buradan sizin arabalarla Yugoslavya'dan Bulgaristan'dan Türkiye'ye gariban gariban gidip geldiğiniz zamanlarda. Kendisi bana anlatıyor:

"Hocam, Bulgarlar Osmanlı'yı öyle methediyorlar ki; 'Osmanlı zamanında öyle rahattık öyle iyiydik ki ah Osmanlı devri!..' diyorlar."

"Huzurluyduk, zengindik, rahattık, tatlıydık..." diye çok methediyorlarmış. Biz değil, Bulgarlar!

Biz elhamdülillah onların torunlarıyız, yine aynı medeniyeti, aynı insaniyeti, zarafeti, kibarlığı, insan haklarını, saygıyı sevgiyi muhabbetli yuvayı biz devam ettireceğiz.

Benim rahmetli annem anlatırdı: Su, eskiden toprak testilere konurdu. Naylon yoktu. Cam da yoktu, olsa bile pahalıydı. Topraktan testi yaparlar, fırına koyarlar, pişirirler; su kabı olur.

Kadın su testisini güneşe koyarmış.

Güneşte ne olur?

Isınır. Güneşe koyarmış, oradan su içermiş. Demişler ki;

Hatuna “yahu” denmez. Yahu, kadına hitap değildir!

“Ey hatun! Testiyi gölgeye koysana!”

Hatta gölgeye koymazlar, rüzgârlı bir yere koyarlar; o esintiden içi serinler. Hele biraz da öyle dışına sızdıran bir testi ise biz onlara çiğ testi deriz. Fırında az pişmiş olunca gözeneklerinden dışarıya su [sızar], dışı ıslanır. Onu da rüzgâra koydun mu o suyun buharlaşmasından buz gibi soğurdu. Eskiden buzdolabı falan olmadığı zamanlarda soğuk su öyleydi.

Testiyi güneşe koyarmış, serine koymamış.

“Ey hatun! Niye böyle yapıyorsun?” Dermiş ki;

“Benim kocam şu anda harman yerinde güneşin altında harman yapıyor. Buğday biçiyor, döven dövüyor. Güneşin altında testinin ısınmış suyunu içiyor. Benim burada soğuk su içmem yakışık almaz!”

Kadının kocasına gıyabında sevgisine saygısına bak! Osmanlı terbiyesi, bu İslâm terbiyesi işte!

İslâm'da kocanın da hanıma davranışları güzel. Osmanlı uygulamış.

Allahu Teâlâ hazretleri bize İslâm'ın güzelliklerini görüp bilip öğrenip uygulamayı, hem dünyada hem âhirette aziz, bahtiyar ve mutlu olmayı nasip eylesin.

el-Fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
24 Ramazan 1421 / 21.12.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

